

PM Rotel I, Rotel II (Dnr KS 2018/575)

Effektivare energianvändning (SOU 2017:99)

Remiss från Näringsdepartementet

Remisstid den 25 juni 2018

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård och Jan Valeskog anför följande.

Ärendet

Betänkandet presenterar rådande förutsättningar för energieffektiviseringar i termer av politiska mål och styrmedel samt marknadsförutsättningar. Betänkandet redogör för tänkbara alternativ till ekonomiska styrmedel där slutsatsen är att det saknas motiv för att införa statliga energisparlån.

Betänkandets huvudförslag är istället att inrätta ett statligt stöd för energieffektiviseringar. Stödet föreslås kunna utgå till ägare av flerbostadshus med övervägande del bostäder samt ägare av skolbyggnader. Nyproduktion omfattas ej. Stödet ska enligt förslaget villkoras med att åtgärderna ska leda till en energieffektivisering om minst 30 procent vid en mindre renovering och minst 50 procent vid en större renovering. Som underlag för fortsatt bedömning av storleken på stödet anges ett spann mellan 550 kronor och 2000 kronor per kvadratmeter för de stödberättigande kostnaderna beroende på energieffektiviseringsnivå. Energianvändningen ska verifieras med energideklarationer.

Länsstyrelserna och Boverket föreslås administrera stödet. Finansieringen av stödet föreslås ske genom en höjning av energiskatten med 1 öre per kWh, vilket teoretiskt skulle kunna innebära intäkter om 780 miljoner kronor årligen.

Betänkandet anser att införandet av stödet bör anstå i 2-3 år med hänvisning till rådande konjunkturläge i byggbranschen.

Remissen har skickats till staden för yttrande och finns att läsa i sin helhet på [regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till Stadsledningskontoret, Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB, med underremiss till Micasa Fastigheter i Stockholm AB, AB Stockholmshem, AB Familjebostäder och AB Svenska Bostäder.

Stadsledningskontoret ser ingen anledning till att införandet av stödet skjuts upp då behovet av energieffektivisering av det befintliga beståndet är stort.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är positiva till det statliga stöd betänkandet presenterar men ställer sig tveksam till att dröja med införandet av bidraget.

Stockholms Stadshus AB ser positivt på förslaget om att inrätta ett statligt stöd för att möjlig-göra och påskynda större energieffektiviseringar i det befintliga flerbostadsbeståndet samt skollokaler. De ser inga anledningar till att införande av stöda skjuts upp.

Våra synpunkter

Vi välkomnar betänkandet och dess ambition att skapa förutsättningar för effektivare energianvändning för bostäder. Stockholm växer snabbt – till och med 2030 kommer vi bygga 140 000 nya bostäder, dessa kommer tillföras de över 400 000 redan befintliga bostäderna inom kommunen. Staden har samtidigt antagit målet att bli fossilbränslefritt till och med 2040. Båda dessa ambitioner att hålla ett fortsatt högt byggande med bostäder som är energieffektiva och klimatsmarta samtidigt som det befintliga beståndet förbättras ger möjligheter att nå de klimat- och miljömål som staden åtagit sig. Det är därför glädjande att betänkandet presenterar ett väl avvägt statligt stöd för att skapa möjlighet och påskynda de åtgärder som behövs för bättre och effektivare energianvändning. Vi delar dock inte bedömningen betänkandet gör att införandet av stödet bör skjutas på framtiden, vi kan redan idag se behovet av en fortsatt förbättring och omställning av stadens lägenhetsbestånd.

Vi föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 7 juni 2018

KARIN WANNGÅRD OCH JAN VALESKOG

Bilaga

Remissen - sammanfattning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Av betänkandet framgår att det befintliga fastighetsbeståndet präglas av bostäder och lokaler som uppförts mellan 1930-1980 och det är den perioden, som i jämförelse med andra byggnadsperioder, har den högsta energianvändningen.

Besparingspotentialen varierar men ligger i snitt på 25-30 procent och kan bli högre om insatser görs i storskaliga effektiviseringsprojekt.

Betänkandet presenterar rådande förutsättningar för energieffektiviseringar i termer av politiska mål och styrmedel samt marknadsförutsättningar. Det redogör för tänkbara alternativ till ekonomiska styrmedel där slutsatsen är att det saknas motiv för att införa statliga energisparlån.

Betänkandets huvudförslag är istället att inrätta ett statligt stöd för energieffektiviseringar. Stödet föreslås kunna utgå till ägare av flerbostadshus med övervägande del bostäder samt ägare av skolbyggnader. Nyproduktion omfattas ej. Stödet ska enligt förslaget villkoras med att åtgärderna ska leda till en energieffektivisering om minst 30 procent vid en mindre renovering och minst 50 procent vid en större renovering. Som underlag för fortsatt bedömning av storleken på stödet anges ett spann mellan 550 kronor och 2000 kronor per kvadratmeter för de stödberättigande kostnaderna beroende på energieffektiviseringsnivå. Energianvändningen ska verifieras med energideklarationer.

Länsstyrelserna och Boverket föreslås administrera stödet. Finansieringen av stödet föreslås ske genom en höjning av energiskatten med 1 öre per kWh, vilket teoretiskt skulle kunna innebära intäkter om 780 miljoner kronor årligen.

Betänkandet anser att införandet av stödet bör anstå i 2-3 år med hänvisning till rådande konjunkturläge i byggbranschen.

Beredning

Ärendet har remitterats till Stadsledningskontoret, Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB, med underremiss till Micasa Fastigheter i Stockholm AB, AB Stockholmshem, AB Familjebostäder och AB Svenska Bostäder.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 maj 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige har inom inriktningsmålet *Ett klimatsmart Stockholm* antagit verksamhetsområdesmålet *Energianvändningen är hållbar*. Målet konkretiseras i Stockholms stads miljöprogram 2016-2019 och i riktlinjen Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040. Stadens insatser och åtgärder för minskad klimatpåverkan betonar vikten av energieffektivisering både i befintlig och i ny bebyggelse. Under miljöprogramperioden ska energianvändningen i Stockholms stads egna fastigheter minska med 10 procent. Utöver minskad klimatpåverkan innebär energieffektiviseringar minskade kostnader på lång sikt.

Stadsledningskontoret välkomnar betänkandets förslag om att inrätta ett statligt stöd för att möjliggöra och påskynda större energieffektiviseringar i det befintliga flerbostadsbeståndet samt skollokaler. Ett statligt stöd förväntas bidra till att olönsamma

energieffektiviseringsprojekt ändå kan genomföras eller tidigareläggas. Staden äger och förvaltar ett stort bestånd inom de fyra bostadsbolagen samt genom Skolfastigheter i Stockholm Ab (Sisab) med behov av energieffektiviseringsåtgärder.

Stadsledningskontoret delar betänkandets skrivningar om vikten av att genomföra storskaliga samlade åtgärdsprojekt i byggnadernas klimatskal och ventilation men vill samtidigt betona behovet av att erhålla stöd för småskaliga energieffektiviseringsåtgärder. Stadsledningskontoret anser att stödet bör utformas med hänsyn till den kvantitativa energibesparing som kan uppnås genom åtgärder med en lägre energieffektiviseringsgrad men som genomförs i ett stort fastighetsbestånd likt det som Stockholms stad förfogar över.

Stockholms stad har genom åren bedrivit ett framgångsrikt energieffektiviseringsarbete och därmed identifierat och genomfört projekt med relativt stor besparingspotential. För att minska stadens energianvändning ytterligare krävs därför fler mindre åtgärder med lägre effektiviseringsgrad än det som förslaget bygger på men som sammantaget ger upphov till stora och angelägna energibesparingar. Stadsledningskontoret anser därför att denna typ av åtgärder bör bli stödberättigade genom att den totala energibesparingen sätts i fokus.

Stadsledningskontoret ser ingen anledning till att införandet av stödet skjuts upp då behovet av energieffektivisering av det befintliga beståndet är stort, oaktat takten i bostadsbyggandet. För en snabbt växande stad som Stockholm är energihushållning en viktig aspekt för att få de förnybara energikällorna att räckta till och möjliggöra en avveckling av kvarvarande fossil energi.

Som svar på remissen ”Effektivare energianvändning” (SOU 2017:99) hänvisas till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 maj 2018 följande.

1. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 maj 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Utredningens förslag

Utredningen inleds med en omfattande inventering av målsättningar och beslut i EU och i Sverige rörande energieffektiviseringar. I utredningen konstateras att besluten syftar till att förena ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet. Sveriges övergripande mål är:

Sverige ska år 2030 ha 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005. Målet uttrycks i termer av tillförd energi i relation till BNP.

Våren 2010 beslutade riksdagen om propositionen *Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete*. Beträffande delmålet om energieffektivisering av bebyggelsen anförde regeringen följande:

Delmålet innebär att den totala energianvändningen per uppvärmd areaenhet i bostäder och lokaler ska minska. Minskningen bör vara 20 procent till år 2020 och 50 procent till år 2050 i förhållande till användningen 1995. Till år 2020 ska beroendet av fossila bränslen för energianvändningen i bebyggelsesektorn vara brutet, samtidigt som andelen förnybar energi ökar kontinuerligt.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen gör samma bedömning som regeringen att energieffektivisering av bebyggelsen är mycket viktig, inte minst ur ett resurshushållningsperspektiv. Dock

konstaterar förvaltningen att energianvändningen för uppvärmning även efter 2020 kommer att innehålla fossila bränslen, så länge som avfall med fossil plast förbränns inom fjärrvärmeproduktionen. I sammanhanget finner förvaltningen det positivt att kraftvärmeverket KVV6 i Värtan kommer att avvecklas till 2022.

Statligt stöd – Utredningens förslag

I utredningen föreslås att ett stöd för att minska energianvändningen ska kunna utgå till ägare av flerbostadshus med övervägande del bostäder. Stödet ska kunna utgå oavsett ägarkategori och upplåtelseform. Stöd ska även kunna utgå till ägare av skolbyggnader som upplåts för förskola, grundskola och gymnasieskola.

Som villkor för att erhålla energisparstöd föreslås att någon form av åtgärds paket genomförs i byggnaden. I paketen ska endera vidtas åtgärder av klimatskalet eller åtgärder av tilluftventilation med värmeåtervinning. Dessa paket ska vardera ge energibesparingar med minst 30 procent. Mer omfattande åtgärds paket med både åtgärder av klimatskal och tilluftventilation med energibesparande åtgärder ska ge energibesparingar med minst 50 procent.

Statligt stöd – Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen tillstyrker förslaget. Erfarenheter visar att energieffektiviseringsåtgärder bör genomföras som paket, eftersom olika åtgärder mer eller mindre samverkar och därför erhålls högst effekt om de genomförs vid ett och samma tillfälle. Det är dessutom oftast mer kostnadseffektivt samt att en entreprenör därmed har totalansvaret för att vidtagna åtgärder samverkar med varandra.

Motivering till statligt stöd – Utredningens förslag

I en gemensam rapport anser Boverket och Energimyndigheten att lönsamhetsproblemen är det största hindret för en utökad renoveringstakt som även inkluderar energieffektiviseringsåtgärder. Tillgången på finansiering och nödvändig kunskap hos fastighetsägarna utgör visserligen också hinder men inte i samma utsträckning.

Stödet ska syfta till att minska fastighetsägarens transaktionskostnader och att öka säkerheten i dennes lönsamhetsbedömning och därmed höja intresset för att investera i energieffektiviserande åtgärder.

En statlig stimulans skulle enligt utredningens bedömning i många fall kunna bidra till att en osäker kalkyl kan vändas till ett positivt resultat för fastighetsägaren, som underlättar för denne att ta ställning till ett energieffektiviseringsprojekt.

På grund av EU:s statsstödsregler finns det begränsningar för hur stora bidrag som myndigheter får ge till företag. Bidraget blir olika stort på grund av företagets storlek. Generellt kan bidrag upp till 30 procent av de stödberättigande kostnaderna ges. Mindre företag/föreningar med upp till 300 – 400 lägenheter kan få bidrag med 50 procent. I spannet 400 till 1400 lägenheter kan bidraget vara 40 procent av stödberättigad kostnad.

Motivering till statligt stöd – Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar uppfattningen att osäkerheter om framtida lönsamhet gör att många energieffektiviseringar inte kommer till stånd. Ett ekonomiskt bidrag med 30 – 50 procent av investeringskostnaden för energiåtgärder bör leda till att fler åtgärder realiserar.

Renoveringspaket – Utredningens förslag

Med krav på att åtgärder i klimatskal och/eller ventilationsanläggningar för värmeåtervinning ska genomföras som villkor för stöd följer också normalt sett genomgripande renoveringar. Enligt några av de studier som utredningen har redovisat är det sådana genomgripande åtgärder som var för sig inte är lönsamma i ett energieffektiviseringsperspektiv, men som sammantaget i ett paket med andra åtgärder kan visa lönsamhet. Ett stöd med den föreslagna inriktningen bör kunna ge fastighetsägare och bostadsrättsföreningar förutsättningar att genom samordnade renoverings- och energieffektiviseringsåtgärder minska

energianvändningen och förbättra inomhusmiljön. Samtidigt kan de boende i viss utsträckning skyddas mot kraftiga hyres- och avgiftshöjningar.

Med ansökan om stöd i samband med en mindre renovering av flerbostadshus ska följa ett åtgärds paket som visar på en energieffektivisering med minst 30 procent. I paketet ska åtgärder i klimatskalet eller installation av från- och tilluftsventilation med värmeåtervinning ingå, varvid stöd kan utgå för kostnader på 550 kronor per kvm. Med ansökan om stöd vid en större renovering ska följa ett åtgärds paket som visar på en energieffektivisering med minst 50 procent för stödberättigade kostnader på 2 000 kronor per kvm. I paketet ska åtgärder i klimatskalet och installation av från- och tilluftsventilation med värmeåtervinning ingå.

Renoveringspaket – Förvaltningens synpunkter

Det är tyvärr inte angivet vilken beräkningsgrund för arean som tillämpats (BOA-LOA, BRA, A-temp, BTA) som bidraget beräknas utifrån. Förvaltningen anser att A-temp bör användas eftersom denna areaenhet kommer att användas i energideklarationer. Förvaltningen delar uppfattningen att bidraget torde vara tillräckligt för att kunna ”vända” kalkyler till lönsamhet.

Teknikneutralitet – Utredningens förslag

En principiell utgångspunkt för offentligt stöd är att det ska vara teknikneutralt. Ett statligt stöd eller statliga bestämmelser bör inte gynna vissa tekniska lösningar framför andra för att uppnå vissa funktionskrav. Den principen aktualiseras bland annat av kravet på från- och tilluftsventilation med värmeåtervinning. Med det kravet avser utredningen att god inomhusmiljö ska säkerställas genom att tillförd uteluft ska vara tempererad, filtrerad och kontrollerad. Utrymmen där personer vistas ska ha kontinuerlig luftväxling när de används oavsett brukarbeteende. Värmen i frånluften ska återvinnas. Med dessa kriterier menar utredningen att kravet med dagens teknik kan tillgodoses med så kallade FTX-system.

Teknikneutralitet – Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen tillstyrker ställningstagandet att teknikneutralitet ska råda vid utformning av bestämmelser och ekonomiska bidrag. Positivt är också att kombinera energieffektiviseringsåtgärder som på samma gång förbättrar inomhusklimatet. Avseende installationer av FTX-system vill dock förvaltningen påpeka att i byggnader med små lägenheter kan det vara svårt att finna lösningar som inte begränsar lägenheternas redan små areor ytterligare. Av Stockholms ca 410 000 lägenheter i flerfamiljshus är drygt 55 % 2 rok eller mindre. Detta faktum kan få till följd att bidraget inte blir efterfrågat i den utsträckning som motsvarar energieffektiviseringsbehoven som finns inom bebyggelsen. Det gäller särskilt som andelen små lägenheter är ännu större i det äldre beståndet.

Verifiering – Utredningens förslag

Till ansökan om stöd ska fogas en giltig energideklaration som visar husets energiprestanda. En sådan får vara upp till tio år gammal, dvs. även om deklARATIONEN verifierar villkoret så kan mycket ha hänt med husets energianvändning sedan deklARATIONEN upprättades.

Villkoret för den slutliga utbetalningen av energisparstödet ska verifieras med en ny energideklaration, som upprättas efter genomförda åtgärder. För att kunna ange aktuella energiprestanda kan en ny deklARATION inte upprättas förrän tidigast ett år efter genomförda effektiviseringsåtgärder med hjälp av så kallade uppmätta värden. Fastighetsägaren vet därmed inte hur stort stödet de facto blir innan den proceduren är genomförd och kan heller inte tillgodogöra stödet i sin helhet förrän 1–2 år efter åtgärdernas färdigställande.

Verifiering – Förvaltningens synpunkter

Genom att tio år gamla energideklARATIONER kan ligga till grund för bidrag, finns en osäkerhet om ingående energianvändning. Bidrag kan därmed utbetalas även för åtgärder som redan är genomförda. Förvaltningen ställer sig tveksam till ett system där fastighetsägaren inte vet vid kalkyltillfället, hur stort bidraget kommer att bli. Kraven på trettio procents energiminskning på grund av åtgärder på klimatskal alternativt installation av FTX-system är trots allt satta med relativt små marginaler.

Förvaltningen föreslår att bidrag skulle kunna ges även om åtgärderna ger lägre resultat. Bidraget skulle då kunna minska i motsvarande grad som energieffektiviseringen blivit lägre än projekterat. Utan den möjligheten finns risk att fastighetsägare inte vågar söka bidraget eftersom det är svårt att exakt beräkna resultat i äldre byggnader.

Finansiering av bidraget – Utredningens förslag

Utredningens bedömning är att en höjning av energiskatten på el med 1 öre per kWh är tillräcklig för att täcka statens kostnader för energisparstödet. Uttag via höjd skatt motiveras av att det är det mest kostnadseffektiva för staten.

Sett till enbart utgifter förstödet täcks kostnader för upp till 500 beviljade projekt årligen. Om staten även ska ha täckning för minskade skatteintäkter p.g.a. lägre energianvändning kan 375 projekt beviljas årligen. Den sammantagna energibesparingen blir 100 – 140 GWh/år om hela potten avsatta medel utnyttjas.

Finansiering av bidraget – Förvaltningens synpunkter

Utredningen har beräknat behovet av finansiering utifrån att maximalt 500 projekt genomförs per år. Förvaltningen anser att det behöver avsättas betydligt mer medel. Bara i Stockholms stad finns det cirka 18 000 flerbostadshus.

Tidpunkt för införande – Utredningens förslag

I utredningen föreslås att ett beslut om att införa ett energisparstöd bör anstå i 2–3 år med hänsyn till byggkonjunkturen.

Tidpunkt för införande – Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig tveksam till att dröja med införandet av bidraget. Ett flertal utredningar har kommit fram till att det under lång tid framöver behöver byggas över en halv miljon nya bostäder i Sverige. Det torde innebära att nybyggnation och renoveringar med energieffektiviseringar måste kunna ske parallellt.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 22 maj 2018 har i huvudsak följande lydelse.

Underremiss

Micasas remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Micasa Fastigheter ställer sig positivt till ett statligt energistöd. Stödet kan underlätta de investeringar som framkommer i och med den energikartläggning som större fastighetsbolag gör. Ett stort antal energideklarationer kommer inom ett par år att utföras och många förslag och idéer väntas komma fram i samband med det.

Stockholmshems med stöd av Familjebostäder och Svenska Bostäder remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stockholms allmännyttiga bostadsbolag, Stockholmshem, Svenska Bostäder och Familjebostäder står positiva till förslaget om att införa bidrag för energieffektiviseringsåtgärder. Bolagen har emellertid följande att erinra kring innehållet:

6 § - Bolagen står för ett teknikneutralt förslag. Att få stöd enligt 12 § 5 bör inte villkoras med två åtgärder utan baseras på den uppnådda effektiviseringen.

7 § - Värmepumpar omfattas inte av förslaget stöd då dessa kan medföra ökad eleffekt. Det är emellertid otvetydigt huruvida fastighetsägare kan få stöd för åtgärder i klimatskärmen enskilt från åtgärder av exempelvis en värmepump vid samma tillfälle. Förslagsvis bör stödet kunna riktas särskilt till byggåtgärder.

12 § - Bolagen ser en risk i att stödet är för lågt och när därmed inte lönsamhet i storstäder. Bolagen uppskattar stödet till under 10 procent av totala investeringskostnader utifrån prisbildningen på energiåtgärder generellt. Detta bedöms inte tillräckligt för att öka takten

i energieffektivisering. Vidare är den lägsta energieffektiviseringsnivån för beviljat stöd på 30 procent för högt satt då exempelvis enbart klimatskalsåtgärder inte uppfyller detta krav. Många åtgärder krävs för att nå en klimatneutral byggsektor och energieffektivisering är en av dem. Vi behöver fördela våra resurser. Därför bör kravnivå för energieffektivisering ställas på rimliga nivåer så att även andra åtaganden blir genomförda. Bolagen föreslår således att kravet på lägstanivå sänks till 20 procent.

21 § - Utredningen föreslår att ansökan för utbetalning baserad på resultatet av energieffektivisering ska vara länsstyrelse tillhanda senast sex månader efter färdigställande. Bolagen bedömer detta som en för kort tidsintervall då mätningarna inte kommer genomföras över alla årstider och kan därmed ge ett missvisande resultat. Förslagsvis förlängs perioden till tolv månaders drifttid och att ansökan därefter kan göras.

Det är av stor vikt att säkerställa en opartisk verifiering av energianvändningen både före och efter en åtgärd, då det ekonomiska stödet baseras på en procentuell minskning av energiförbrukningen.

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen ser positivt på förslaget om att inrätta ett statligt stöd för att möjliggöra och påskynda större energieffektiviseringar i det befintliga flerbostadsbeståndet samt skollokaler. Ett statligt stöd förväntas bidra till att mindre lönsamma energieffektiviseringsprojekt ändå kan genomföras eller tidigareläggas. Koncernledningen anser dock att lägsta energieffektiviseringsnivån för beviljat stöd på 30 procent är för högt satt då exempelvis enbart klimatskalsåtgärder inte uppfyller detta krav. Många åtgärder krävs för att nå en klimatneutral byggsektor och energieffektivisering är en av dem. Kravnivån för energieffektivisering bör ställas på rimliga nivåer så att åtgärder blir genomförda. Koncernledningen föreslår således att kravet på lägstanivå sänks till 20 procent.

Koncernledningen ser en risk i att stödet är för lågt och projekten när därmed inte lönsamhet i storstäder, stödet är uppskattningsvis under 10 procent av totala investeringskostnaden. Då bolagskoncernen står inför stora investeringar leder det till att projekt får svårare att få tilldelade resurser, blir då inte energieffektiviseringsprojekten lönsamma blir det allt svårare att prioritera dessa.

Koncernledningen anser i likhet med Stockholmshem m.fl. att resultatet av energieffektiviseringen bör mätas över 12 månaders drifttid för att på det sättet få med årets alla årstider. Det är även av stor vikt att säkerställa en opartisk verifiering av energianvändningen både före och efter en åtgärd, då det ekonomiska stödet baseras på en procentuell minskning av energiförbrukningen.

Koncernledningen ser ingen anledning till att införandet av stödet skjuts upp då behovet av energieffektivisering av det befintliga beståndet är stort, oaktat takten i bostadsbyggandet. För en snabbt växande stad som Stockholm är energihushållning en viktig aspekt för att få de förnybara energikällorna att räcka till och möjliggöra en avveckling av kvarvarande fossil energi.